

Костирко Р.О.

доктор економічних наук, професор

Цірук О.В.

студент

ДВНЗ «Університет банківської справи» Інститут банківських технологій та бізнесу
м. Київ, Україна

МЕТОДИКА І ОРГАНІЗАЦІЯ КОНТРОЛЮ ТА АНАЛІЗУ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНІСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Підприємства здійснюють свою діяльність в тісному взаємозв'язку зі своїми партнерами. Фінансовий стан підприємства знаходиться в залежності від взаємовідносин з контрагентами та стану розрахунків між ними. Не виправдане накопичення кредиторської заборгованості частиною суб'єктів діяльності призводить до утворення ланцюга взаємних неплатежів, оскільки кредиторська заборгованість одного підприємства є дебіторською заборгованістю іншого і є вилученням оборотних коштів. Даний вид зобов'язань здійснює суттєвий вплив на фінансову стійкість та платоспроможність, також затримки розрахунків з кредиторської заборгованості можуть призвести до штрафних санкцій, судових позовів та погіршення ділової репутації підприємства. Тому виникає потреба у розробці методів та засобів ефективного управління кредиторською заборгованістю за товари, роботи, послуги.

Проблемами організації та методики обліку та управління кредиторською заборгованістю та займалися такі вітчизняні та зарубіжні вчені: С.М. Барац, Ф.Ф. Бутинець, О.М. Галаган, Є.В. Орлов, А.Б. Борисов, В.Б. Івашкевич, Н.Н. Макарова, Я.В. Соколов та інші.

Незважаючи на висвітленість у наукових працях цих проблем, залишаються питання, що потребують подальшого дослідження: недостатньо ефективна організація внутрішнього контролю кредиторської заборгованості, низький рівень керованості окремими етапами розрахунків, відсутність необхідних для управління внутрішніх форм звітності та інші обліково-аналітичні проблеми.

Кредиторська заборгованість має давню історію існування але на даний момент в сучасній науковій літературі немає єдиної думки щодо трактування цього поняття. Різні автори надають такі трактування цього поняття, наведемо деякі з них: грошові кошти, які тимчасово підпорядковані підприємству, і які підлягають поверненню юридичній або фізичній особі, у яких вони позичені або яким вони не виплачені (Борисов А.Б. [1, с. 437]); форма розрахунку за товари і послуги, які підприємство придбає у ході господарських операцій, що періодично повторюються і використовуються у виробництві (в якості сировини) чи для перепродажу, інакше її називають рахунками до сплати чи торговими рахунками до сплати (Бутинець Ф.Ф., Горецька Л.Л. [2, с. 387]); суми, які нараховуються постачальникам за купівлю у них товарів або послуг в кредит (Голов С.Ф. та Костюченко В.М. [3, с. 320]); це заборгованість підприємства іншим юридичним і фізичним особам, що виникла в результаті здійснених раніше дій (подій), оцінена в гривнях і щодо якої в підприємства існують зобов'язання її погашення в певний строк (Партин Г.О. та Загородній А.Г. [4, с. 112]).

Як бачимо, наведені визначення поняття “кредиторська заборгованість” підтверджують той факт, що у визначенні даного терміну існує певна розбіжність підходів та поглядів.

Основними причинами виникнення кредиторської заборгованостей на підприємстві є: різниця в часі між моментами постачання та оплати рахунків постачальників та підрядників; низька платіжна дисципліна покупців і загальний економічний стан галузей, до яких вони відносяться; брак коштів у підприємства або зниження рівня його платоспроможності;

порушення розрахунково-платіжної дисципліни контрагентами; недосконалість якості аналізу кредиторської заборгованостей і послідовності у використанні його результатів.

Облік, аналіз та контроль кредиторської заборгованості здійснюється на підставі наступних нормативних документів: Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. №996-XIV, визначає правові принципи регулювання організації, ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності та поширюється на всіх юридичних осіб незалежно від організаційно-правових форм і форми власності, а також на представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності, які зобов'язані вести бухгалтерський облік і подавати фінансову звітність відповідно до чинного законодавства; Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 11 (далі П(С)БО11) «Зобов'язання», затверджене наказом МФУ від 31.01.2000 р. №20 (із змінами), визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про зобов'язання та її розкриття у фінансовій звітності; Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (далі НП(С)БО 1), затверджене наказом МФУ від 07.02.13 №73, визначає мету, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до визначення і розкриття її елементів; «План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій», затверджений наказом МФУ №291 від 30.11.99р. (із змінами), в якому наведений перелік рахунків, які необхідні для реєстрації бухгалтерської інформації про діяльність господарського суб'єкту; Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена Наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 № 291; Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI; Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV; «Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань», затверджено наказом Мінфіну від 02.09.2014 № 879, це Положення визначає порядок проведення інвентаризації активів і зобов'язань та оформлення її результатів.

Облікові джерела контролю є документи, що відображають фактичні дані суб'єкта господарювання щодо розрахунків з постачальниками та підрядниками, а саме: первинні документи, реєстри бухгалтерського обліку, фінансова звітність (Баланс (Звіт про фінансовий стан) форма №1, Примітки до фінансової звітності), довідки попередніх ревізій, аудиторські висновки та інша документація, що узагальнює результати внутрішнього контролю.

Кредиторська заборгованість займає досить суттєву частку в поточних зобов'язаннях підприємств – в деяких галузях до 40-50%. Величина кредиторської заборгованості має значний вплив на фінансову стійкість, а в першу чергу, на платоспроможність підприємства. Тому підприємствам, з метою підтримки необхідного рівня платоспроможності та ліквідності необхідно здійснювати постійний контроль за розміром та структурою кредиторської заборгованості.

Метою контролю розрахунків з покупцями та замовниками є: забезпечення систематичного спостереження за достовірністю облікових та звітних даних про наявність і зміну сум кредиторської заборгованості; своєчасність перерахування коштів кредиторам; правильність пред'явлення претензій і вчасність їх погашення; дотримання розрахунково-платіжної дисципліни на рівні її впливу на платоспроможність підприємства, що забезпечує його нормальну фінансово-господарську діяльність [5].

Зважаючи на викладене вище з метою підвищення ефективності контролю в частині своєчасності здійснення розрахунків з постачальниками та кредиторами за товари, роботи, послуги, пропонуємо для відображення заборгованості, термін сплати якої ще не настав, а, та також, прострочену заборгованість додатково відкрити на рахунках обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками (631 та 632) субрахунки другого порядку.

28 грудня 2018 року, м. Тернопіль

Наведена пропозиція сприятиме вдосконаленню веденню обліку і контролю за розрахунками з кредиторської заборгованості.

Список використаних джерел

1. Борисов А.Б. Большой экономический словарь /А.Б. Борисов. – М.: Кн. мир, 1999. – 895 с.
2. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах: [Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 “Облік і аудит”] / Ф.Ф. Бутинець, Л.Л. Горецька. – Житомир: ПП “Рута”, 2003. – 544 с.
3. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік та фінансова звітність за міжнародними стандартами: [Практичний посібник] / С.Ф. Голов, В.М. Костюченко. – К.: Лібра, 2004. – 880 с.
4. Партин Г.О. Управлінський облік: [Навч. посіб. – 2-ге вид. випр. і доп.] /Г.О. Партин, А.Г. Загородній. – К.: Знання, 2007. –303 с.
5. Внутрішньогосподарський контроль. [текст] : навч. посіб. / Л. В. Гуцаленко, М. М. Коцупатрий, У. О. Марчук - К. : "Центр учбової літератури", 2014. - 496 с.

Кушнір А. М.

студентка

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

КЛАСИФІКАЦІЯ АУДИТУ В УКРАЇНІ

Згідно ст. 1 Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», аудит фінансової звітності – аудиторська послуга з перевірки даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності та/або консолідованої фінансової звітності юридичної особи або представництва іноземного суб’єкта господарювання, або іншого суб’єкта, який подає фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність групи, з метою висловлення незалежної думки аудитора про її відповідність в усіх суттєвих аспектах вимогам національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, міжнародних стандартів фінансової звітності або іншим вимогам [1].

Аудит класифікують за багатьма ознаками (таблиця 1). Залежно від суб’єкта, аудит поділяють на: внутрішній і зовнішній.

Таблиця 1

Класифікація аудиту

№	Ознаки класифікації	Види
1	За рівнем обов’язковості	обов’язковий, необов’язковий
2	За кількістю об’єктів контролю	однопредметний, багатопредметний
3	За видами діяльності суб’єкта	загальний, банківський, страховий та аудит іншої діяльності
4	За періодичністю проведення	періодичний аудит, аудит в міру необхідності
5	За масштабами роботи	загальний, локальний
6	За формою проведення	індивідуальний, колективний
7	За приналежністю клієнта до сектору економіки	Приватного, державного сектору